

**แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นายอนันตฐา อัยกัม

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๒๐๓๐ สังกัดสวนอุทยานแห่งชาติ
สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๔

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหาดขนอม –
หมู่เกาะทะเลใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสุราษฎร์ธานี รับผิดชอบการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ
ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อสั่งการ และแนวทางการปฏิบัติราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืช เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการอุทยานแห่งชาติ

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๒๕๐๐ สังกัด ส่วนฟื้นฟูและ
พัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง ศึกษา วิเคราะห์ และปฏิบัติงานเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟู
ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ กำหนดแผนปฏิบัติการรวมทั้งการกำกับ ควบคุม
ดูแล และประสานงานด้านการฟื้นฟู พัฒนา และรักษาระบบนิเวศในพื้นที่อนุรักษ์ ดำเนินการด้านกิจกรรม
การจัดการชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการทางด้านพื้นที่
ป่าอนุรักษ์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการอนุรักษ์ควบคู่กับการใช้ประโยชน์

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางประวัติศาสตร์น้ำตกธารเสด็จ ของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ –
เกาะพะงัน

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ธันวาคม ๒๕๖๖ - มีนาคม ๒๕๖๗

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางประวัติศาสตร์น้ำตกธารเสด็จ ของอุทยานแห่งชาติ
ธารเสด็จ – เกาะพะงันเป็นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่
รวมถึงการออกแบบและพัฒนารูปแบบป้ายสื่อความหมาย ซึ่งต้องอาศัยแนวคิด ความรู้ และประสบการณ์
ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นการพัฒนาหรือปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด โดยให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ
น้อยที่สุด ทั้งนี้ ต้องอาศัยแนวคิดและประสบการณ์ในการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติในหลายด้าน เนื่องจาก
องค์ประกอบของแต่ละเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีความแตกต่างกัน

- การออกแบบป้ายสื่อความหมายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ใช้ประสบการณ์ในการออกแบบป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้สอดคล้องและกลมกลืนกับลักษณะภูมิประเทศ รวมถึงการออกแบบข้อความสัญลักษณ์ ประเภทวัสดุในการจัดทำป้าย ตำแหน่งในการติดตั้ง และการดูแลรักษาป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์มากที่สุด

- ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System; GIS) เป็นการจัดทำแผนผังของเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ต้องมีการจัดวางองค์ประกอบของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

- โปรแกรมการทำอินโฟกราฟิก (Infographic) เป็นเครื่องมือในการออกแบบป้ายสื่อความหมายในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ป้ายสื่อความหมายมีองค์ประกอบของเนื้อหาที่เหมาะสมและครบถ้วน

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

เส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอุทยานแห่งชาติในการเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีค่าและมีความสำคัญในแต่พื้นที่ ซึ่งเส้นทางศึกษาธรรมชาติแต่ละแห่งจะมีความโดดเด่นที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะและองค์ประกอบของภูมิประเทศในพื้นที่นั้นๆ อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงันเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลที่มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีความสำคัญทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและด้านประวัติศาสตร์ คือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติทางประวัติศาสตร์น้ำตกธารเสด็จ ตั้งอยู่บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ ธส.๑ (ธารเสด็จ) หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในการมาเยือนเกาะพะงันของราชวงศ์จักรี โดยเริ่มจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสแหลมมลายู และเสด็จถึงเกาะพะงันเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๓๑ ไปขึ้นเกาะที่ธารน้ำตก โดยยังไม่ปรากฏชื่อของธารน้ำตกแห่งนี้ ดังนั้น พระองค์จึงพระราชทานนามว่า น้ำตกธารเสด็จ และโปรดเกล้าให้จารึกชื่อ “ธารเสด็จ” ที่ก้อนศิลาในลำธาร นอกจากนี้ยังมีอีกหลายพระองค์ที่เสด็จเยือนเกาะพะงัน และทรงจารึกพระปรมาภิไธยไว้ที่บริเวณน้ำตกธารเสด็จ ได้แก่ รัชกาลที่ ๖ โปรดเกล้าให้จารึก เมื่อ ร.ศ. ๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๔) รัชกาลที่ ๗ โปรดเกล้าให้จารึก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙ และ พ.ศ. ๒๔๗๐ และรัชกาลที่ ๙ โปรดเกล้าให้จารึก เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๕ ทั้งนี้ เนื่องจากเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ ยังไม่ได้รับการพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ป้ายสื่อความหมาย และรูปแบบของกิจกรรมในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการศึกษาความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยว การจัดทำป้ายสื่อความหมาย และการกำหนดรูปแบบของกิจกรรม เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน

การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการ เพื่อให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านนันทนาการให้มีความประทับใจแก่ผู้มาเยือน โดยการพัฒนาหรือปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทางให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยแนวคิดในการสื่อความหมายลักษณะของพื้นที่จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ความยากง่ายในการเข้าถึง และร่องรอยผลกระทบที่ปรากฏ รวมถึงการกำหนดรูปแบบของการทำกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมดูนกและส่องสัตว์ การพักผ่อน การพายเรือ การว่ายน้ำ

เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์นันทนาการ (recreation experience) จากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว แต่ละแหล่งมีความแตกต่างกัน และสามารถตอบสนองต่อประสบการณ์ท่องเที่ยวได้หลากหลายมากขึ้น นำไปสู่ ความพึงพอใจและประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าของนักท่องเที่ยว และมีการควบคุมระดับการพัฒนา ให้เหมาะสมกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ ดังนั้น การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์น้ำตกธารเสด็จ จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ธารเสด็จ - เกาะพะงัน ให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติและลักษณะภูมิประเทศของเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตก ธารเสด็จ ประกอบด้วย

๑.๑) ลักษณะเนื้อดิน โครงสร้าง ความลึก ความยากง่ายต่อการเกิดการพังทลาย เพื่อออกแบบ และกำหนดวัสดุพื้นผิวของเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๑.๒) การระบายน้ำที่ผิวน้ำดิน การซึมผ่านของน้ำ ในช่วงฤดูฝน เพื่อศึกษา ผลกระทบ และการกัดเซาะ นำมากำหนดประเภทของพื้นผิวบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๑.๓) ลักษณะภูมิประเทศ ความลาดชันและระดับความสูง เพื่อออกแบบเส้นทาง ระยะทาง และรายละเอียดของป้ายสื่อความหมาย

๑.๔) ลักษณะทางธรณี เพื่อกำหนดแผนผังการจัดวางป้ายสื่อความหมายประเภท ต่างๆ ในเส้นทางให้เหมาะสมกับพื้นที่

๑.๕) ชนิดของพันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ เพื่อกำหนดชนิดพันธุ์ไม้ที่มีค่า และมีความโดดเด่น นำมาออกแบบป้ายสื่อความหมาย

๑.๖) สัตว์ป่าที่พบในพื้นที่ เพื่อกำหนดเป็นกิจกรรมระหว่างการเดินทางศึกษาธรรมชาติ

๑.๗) แหล่งน้ำ เพื่อกำหนดเป็นเนื้อหาในการออกแบบป้ายสื่อความหมายในเส้นทาง ศึกษาธรรมชาติ ทั้งนี้ เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ เป็นเส้นทางที่เดินเลียบไปตามลำธารซึ่งมีน้ำไหล ตลอดทั้งปี

๑.๘) สิ่งที่สามารถใช้ในการสื่อความหมาย เป็นความโดดเด่นของลักษณะภูมิประเทศ ที่มีความแปลกตา สามารถดึงดูดให้เส้นทางศึกษาธรรมชาตินี้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

๑.๙) หัวข้อที่จะสื่อความหมาย เป็นการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการเก็บรวบรวม ข้อมูลมากำหนดเป็นหัวข้อและเนื้อหาที่ใช้ในการจัดทำป้ายสื่อความหมาย

๑.๑๐) จุดเด่นที่มีศักยภาพ จุดเปราะบางที่ควรป้องกัน และจุดที่ควรหลีกเลี่ยงไม่ควร เข้าไป เพื่อกำหนดเป็นป้ายข้อห้าม ข้อควรปฏิบัติ ในการใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๑.๑๑) ลักษณะภูมิอากาศ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในแต่ละฤดูกาล สามารถนำมา กำหนดเป็นข้อมูลสิ่งที่นักท่องเที่ยวควรทราบ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๑.๑๒) การประเมินผลกระทบต่อทรัพยากร ประกอบด้วย ความสามารถที่จะรองรับได้ (Carrying capacity) คือ ปริมาณการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว โดยที่พื้นที่คงอยู่ได้และมีผลกระทบเกิดขึ้น น้อยที่สุด การกำหนดเส้นทางจะต้องกำหนดความสามารถในการรองรับไว้ การคาดหมายรูปแบบการใช้พื้นที่ และการคาดหมายสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะต้องใช้

๑.๑๓) ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เพื่อเป็น การป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยวอันจะสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้เส้นทาง ศึกษาธรรมชาติ

๑.๑๔) วิธีการก่อสร้างและประมาณราคา เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งข้อเสนอโครงการในการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๑.๑๕) ความสุนทรีย์ภาพ ประกอบด้วย โอกาสในการสื่อความหมาย ความน่าสนใจของทัศนียภาพ การออกแบบรายละเอียด และโอกาสในการประกอบกิจกรรมนันทนาการทางเลือก

๒) การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจองค์ประกอบต่างๆ ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ แล้วนำมาออกแบบป้ายสื่อความหมาย และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น และเหมาะสมกับเส้นทางศึกษาธรรมชาติประกอบด้วย

๒.๑) ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ได้แก่ ประเภทของเส้นทาง ระยะทาง ระดับความยากง่ายในการใช้เส้นทาง ลักษณะโดดเด่นของเส้นทาง ตำแหน่งที่พักระหว่างเส้นทาง และจุดที่ล่อแหลมต่ออันตราย

๒.๒) ป้ายหรือสัญลักษณ์ เป็นการออกแบบป้ายประเภทต่างๆ ในเส้นทาง ได้แก่ ป้ายต้นทาง ป้ายข้อห้าม/ข้อปฏิบัติ ป้ายสถานีสื่อความหมายระหว่างเส้นทาง ป้ายบอกทาง รวมถึงสัญลักษณ์ต่างๆ ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๓) การประเมินการใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อหาข้อมูลมาประกอบการพิจารณาว่าเส้นทางที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน กำหนดขึ้นตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวหรือไม่อย่างไร โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้

๓.๑) ประเภทของผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๓.๒) ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้มาท่องเที่ยวในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๓.๓) ระดับการใช้ประโยชน์ในจุดที่น่าสนใจในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๓.๔) เหตุผลที่นักท่องเที่ยวมีการใช้และไม่ใช้ประโยชน์จากเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๓.๕) ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้ประโยชน์จากเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๓.๖) เส้นทางศึกษาธรรมชาติที่มีอยู่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือความต้องการของผู้มาท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

๓.๗) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเส้นทางศึกษาธรรมชาติ มีเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

๓.๘) การปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาติปัจจุบันและการออกแบบเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้ดีขึ้นในอนาคต

เป้าหมายของงาน

๑. เพื่อออกแบบป้ายสื่อความหมายประเภทต่างๆ และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ

๒. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จหลังจากมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางประวัติศาสตร์น้ำตกธารเสด็จ ของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน มีป้ายสื่อความหมายประกอบด้วย ป้ายต้นทาง เป็นป้ายที่แสดงผังเส้นทางการเดิน ระยะทาง และสถานีสื่อความหมาย ป้ายข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติในการใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ป้ายสื่อความหมายในแต่ละสถานี และป้ายเตือนจุดเสี่ยงที่เหมาะสมและเพียงพอ การพัฒนาทางเดินบริเวณที่มีน้ำขัง จุดพักระหว่างเส้นทาง และการกำหนดกิจกรรมทางนันทนาการ ได้แก่ การดูนก การเล่นน้ำตก และการศึกษาพันธุ์ไม้ ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจและประสบการณ์ด้านนันทนาการ เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และส่งผลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น และจำนวนเงินรายได้จากการเก็บค่าบริการในการเข้ามาในอุทยานแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น

เชิงคุณภาพ เส้นทางศึกษาธรรมชาติทางประวัติศาสตร์น้ำตกธารเสด็จ ได้รับการพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีความปลอดภัย และมีรูปแบบป้ายและสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่เหมาะสม สามารถสื่อความหมายด้านธรรมชาติศึกษา เพื่อสร้างโอกาสและประสบการณ์ด้านนันทนาการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางประวัติศาสตร์น้ำตกธารเสด็จ ของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน มีการออกแบบและติดตั้งป้ายสื่อความหมายประเภทต่างๆ การจัดทำทางเดินบริเวณที่ใกล้กับลำธารเพื่อลดผลกระทบจากการพังทลายของดิน การจัดทำจุดแวะพัก การติดตั้งป้ายเตือนในบริเวณจุดเสี่ยง การติดตั้งป้ายข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติ การติดตั้งป้ายสื่อความหมายในแต่ละสถานี รวมถึงการกำหนดกิจกรรมทางด้านนันทนาการ ทำให้นักท่องเที่ยว นักเรียน เยาวชน ได้รับประโยชน์ทางด้านนันทนาการ ความรู้ทางประวัติศาสตร์ในการเสด็จประพาสน้ำตกธารเสด็จของราชวงศ์จักรี รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติบริเวณเส้นทางที่มีความโดดเด่น โดยเฉพาะพันธุ์ไม้มีค่าหายาก สัตว์ป่าจากป้ายสื่อความหมายที่ได้มีการออกแบบและติดตั้ง เป็นการสร้างจิตสำนึกความหวงแหนในการร่วมกันดูแลรักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน อีกทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่เส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความโดดเด่นและมีชื่อเสียงจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่สามารถอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการกำหนดกิจกรรมทางนันทนาการในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ได้แก่ การดูนก การเล่นน้ำตก และการศึกษาพันธุ์ไม้ ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากกว่าร้อยละ ๙๐ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนของโรงเรียนรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติที่เข้ามาทำกิจกรรมค่ายเยาวชน ซึ่งการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกรวมถึงป้ายสื่อความหมาย และการกำหนดกิจกรรมนันทนาการในเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่เพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้เป็นการเพิ่มศักยภาพของเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

ข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องในการเสด็จประพาสน้ำตกธารเสด็จของราชวงศ์จักรี สามารถรวบรวมได้จากเอกสารทางวิชาการและสื่อต่างๆที่มีความหลากหลายช่องทาง ซึ่งอาจจะมีข้อมูลหรือเนื้อหา

ที่ไม่ตรงกันหรือมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้น จะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลและอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการนำข้อมูลมาอธิบายในป้ายสื่อความหมายประเภทต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง อีกทั้ง ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ ต้องใช้การวิเคราะห์สภาพภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อนำมาออกแบบป้ายสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความโดดเด่นและเหมาะสมกับเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เนื่องจากเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ ยังไม่ได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและป้ายสื่อความหมายในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ การกำหนดรูปแบบของกิจกรรมในเส้นทางศึกษาธรรมชาติจะต้องกำหนดให้มีความเหมาะสมกับลักษณะเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ทางด้านนันทนาการที่เกี่ยวข้อง

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

เนื่องจากเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ เป็นเส้นทางที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก มีเพียงทางเดินเท้าตามธรรมชาติดั้งเดิม ด้วยลักษณะภูมิประเทศเป็นทางเดินเรียบไปตามลำธารของน้ำตกธารเสด็จ ทำให้การเก็บข้อมูลช่วงฤดูฝนมีปริมาณน้ำในลำธารท่วมขังบริเวณทางเดินในบางจุด จึงต้องจัดทำเส้นทางเดินขึ้นมาใหม่ โดยทางเดินที่จัดทำขึ้นใหม่อาจมีทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่โดดเด่นเหมือนเส้นทางเดิม ดังนั้น จึงเป็นอุปสรรคในการออกแบบเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ขณะเดียวกัน การเก็บข้อมูลในช่วงฤดูร้อน ปริมาณน้ำในลำธารลดลงอย่างต่อเนื่อง จนบางจุดสามารถเดินข้ามลำธารได้ จึงต้องมีการติดตั้งป้ายสื่อความหมายเพิ่มเติม เพื่อป้องกันมิให้มีการเดินออกนอกเส้นทางศึกษาธรรมชาติ นอกจากนี้ การประกอบกิจกรรมในช่วงฤดูฝนและฤดูร้อนจะแตกต่างกันตามสภาพภูมิอากาศ จึงต้องมีการอธิบายรูปแบบของการประกอบกิจกรรมนันทนาการให้แก่ผู้ใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อประกอบการตัดสินใจ

๙. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ รองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติได้ตลอดทั้งปี จึงควรมีการเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดทำโครงการก่อสร้างทางเดินศึกษาธรรมชาติแบบยกระดับและก่อสร้างเป็นสะพานข้ามลำธารบริเวณน้ำตกธารเสด็จ เพื่อให้สามารถใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติได้ตลอดเส้นทางในช่วงฤดูฝน ซึ่งเป็นการเพิ่มกิจกรรมนันทนาการในการชมทิวทัศน์ระหว่างเส้นทางได้อีกด้วย

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

(๑) สัดส่วนของผลงาน %
(๒) สัดส่วนของผลงาน %
(๓) สัดส่วนของผลงาน %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน

(นายอนันตรา อัยกัม)

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑)	
(๒)	
(๓)	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(นายจรัส ดวงแป้น)
(.....เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส ทำหน้าที่
(ตำแหน่ง).....ผู้อำนวยการส่วนอุทยานแห่งชาติ
วันที่...../..... 28 ก.พ. 2568 /.....
(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)
(นายเทอดไทย ขีวัญทอง)
(.....ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๕
(ตำแหน่ง).....
วันที่...../..... 28 ก.พ. 2568 /.....
(ผู้อำนวยการกอง/สำนักขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล
และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคล
คนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

แบบการเสนอข้อเสนอนโยบายการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

๑. เรื่อง การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

๒. หลักการและเหตุผล

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวพื้นฐานที่สำคัญของการศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยทั่วไปหลักการพื้นฐานในการจัดทำ และพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติจะมีการออกแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ทั้งนี้ ก่อนมีการจัดทำหรือพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ต้องมีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลด้านกายภาพ ข้อมูลด้านชีวภาพ และข้อมูลทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ ซึ่งเส้นทางศึกษาธรรมชาติส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน เนื่องจากมีศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและป้ายสื่อความหมายเพื่อให้มีความเหมาะสม สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาเยือนได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดในการเข้ามาใช้ประโยชน์จากเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นสิ่งสำคัญขั้นตอนหนึ่งในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ตั้งแต่ ขั้นตอนการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการประเมินผล ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและชุมชนจะต้องมีการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในทุกขั้นตอนในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ชุมชนสามารถเสนอแนวคิดหรือเป้าหมายว่าชุมชนจะได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งผลประโยชน์ในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางตรง คือ ผู้มาเยือนได้รับความพึงพอใจสูงสุดจากการใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ และเกิดจิตสำนึกและความห่วงใยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาโดยอาศัยเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียว ชุมชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ จึงทำให้การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญในการยกระดับการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ โดยอาศัยกลไกของชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้านในการมีส่วนร่วมการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและป้ายสื่อความหมายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพิ่มโอกาสในการสร้างมูลค่าจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

การท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวจึงเกิดขึ้นในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่สำคัญคือ อุทยานแห่งชาติ เพราะเป็น การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัส และใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมากที่สุด และทำลายทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุด เนื่องจากการบริหารจัดการพื้นที่โดยใช้กลไกทางกฎหมาย และมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวโดยยึดหลักความกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติยังมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นน้ำตก ชายหาด ยอดดอย และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ซึ่งอุทยานแห่งชาติมีแนวทางในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหลายๆ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติในปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยกลไก ของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้ชุมชน ได้ตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน ในการท่องเที่ยว ดังนั้น แนวคิดในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชน จึงต้องใช้กลไกการขับเคลื่อนจากคณะกรรมการหมู่บ้านในการเข้ามารับรู้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมวางแผนเสนอความคิดเห็น การร่วมลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติจึงต้องให้ความสำคัญกับกลไกดังกล่าว โดยเป็นการบูรณาการร่วมระหว่างผู้นำในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของราษฎร จึงมีข้อเสนอให้อุทยานแห่งชาติใช้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหรือป่าอนุรักษ์ในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ข้อมูล ข้อคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของแหล่ง ท่องเที่ยวให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว สร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชน และชุมชนเองก็มี ความภาคภูมิใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้อาจจะมีข้อจำกัดในการดำเนินการดังกล่าว คือ ผู้นำชุมชน มีประเด็นข้อกังวลเรื่องประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ในในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติ เพราะการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีการเก็บค่าบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้ามาในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินงานโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียว แหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาก็อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ไม่เกิดการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนจึงเป็นสาเหตุหลัก ในการขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว คือ การให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติในรูปแบบคณะกรรมการ ที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ หรือเป็นที่ปรึกษาหัวหน้าพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อให้รับรู้ข้อมูลต่างๆ ในการบริหาร จัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หรือแนวทางอีกประการหนึ่ง คือ การสนับสนุนและสร้างมัคคุเทศก์นำเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ โดยให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในแนวทางดังกล่าว จะทำให้ได้รับประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ เส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จำเป็นและเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการพัฒนาโดยอาศัยกลไกของชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาจึงทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุด โดยเฉพาะข้อมูล ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

๔.๒ พื้นที่ป่าอนุรักษ์เกิดกลไกในการมีส่วนร่วมจากชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๕.๑ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีความพึงพอใจในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมากกว่าการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ไม่มีการนำกลไกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

๕.๒ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพิ่มมากขึ้น

๕.๓ พื้นที่ป่าอนุรักษ์มีผู้นำชุมชนหรือมีการใช้กลไกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพิ่มมากขึ้น

(ลงชื่อ)

(นายอนนต์ฐา อัยกัม)

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

ผู้ขอประเมิน